

Udskriftsdato: 22. december 2025

KEN nr 9814 af 30/08/2024 (Gældende)

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om handicap - adgangsbegrænsning - er handicap - sundhed - medhold

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 22-48728

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om handicap - adgangsbegrænsning - er handicap - sundhed - medhold

J.nr. 22-48728

En kvinde (klager), der var diagnosticeret med autisme og en spiseforstyrrelse, klagede over sit bosted (indklagede). Kvinden mente, at bostedet havde forskelsbehandlet hende på grund af handicap, fordi bostedet havde afslået, at klagers servicehund kunne opholde sig i bostedet.

Ligebehandlingsnævnet vurderede, at klager havde påvist faktiske omstændigheder for, at hun var blevet udsat for forskelsbehandling på grund af handicap i forbindelse med indklagedes afslag af den 20. januar 2022 og 7. marts 2022.

Det påhvilede herefter indklagede at bevise, at der ikke var tale om ulovlig forskelsbehandling.

Nævnet vurderede, at den indirekte forskelsbehandling af klager var objektivt begrundet i et sagligt formål om at sikre klagers helbred og sundhed.

Nævnet vurderede herefter, at indklagede ikke havde løftet bevisbyrden for, at forskelsbehandlingen af klager var nødvendig.

Nævnet havde herved lagt vægt på, at indklagede ikke havde godtgjort, at det ikke var muligt for klager at holde sin servicehund i botilbuddet, samtidig med, at klager boede med en sambo. Klagers sambo havde efter det oplyste tilkendegivet, at pågældende kunne acceptere, at klager havde en hund boende. Klagers forældre havde endvidere oplyst, at de stod til disposition for at passe hunden ved behov. Derudover havde indklagede ikke oplyst, hvorfor servicehunden ikke kunne medtages til de superviserede måltider, som foregik i fællesarealerne hos indklagede.

Nævnet havde desuden lagt særlig vægt på, at indklagede ikke havde godtgjort, at klagers behandling og rehabilitering ikke kunne indrettes på en sådan måde, at klager kunne have sin servicehund i botilbuddet.

Klager fik derfor medhold i klagen og en godtgørelse på 20.000 kr.

Klagen angår påstået forskelsbehandling på grund af handicap i forbindelse med, at indklagede botilbud gav klager flere afslag på at holde sin servicehund i botilbuddet.

Ligebehandlingsnævnets afgørelse

Det var ikke i strid med handicapdiskriminationsloven, at indklagede den 15. juli 2021 gav klager et afslag på at holde sin hund i botilbuddet.

Det var i strid med handicapdiskriminationsloven, at indklagede botilbud den 20. januar 2022 og 7. marts 2022 gav klager et afslag på at holde sin servicehund i botilbuddet.

Indklagede skal inden 14 dage betale en godtgørelse til klager på 20.000 kr. med procesrente fra den 21. oktober 2022, hvor klagen er modtaget i Ligebehandlingsnævnet.

Sagsfremstilling

Klager er diagnosticeret med en spiseforstyrrelse og autismspektrum.

Den 20. maj 2021 sendte klagers koordinator en intern mail til andre medarbejdere hos indklagede. Af mailen fremgår bl.a.:

”Der er lidt snak i krogene om, at [klager] skal have en hund...

[Klager] skal naturligvis ikke have en hund i [indklagede] uden formel godkendelse. I sidste uge fortalte [klager] mig, at hendes forældre havde givet hende en hvalp, der netop er født. Jeg oplyser [klager] om at man ikke bare kan anskaffe sig en hund, når man bor i [indklagede]. Og at den hund hendes forældre har købt til hende må bo hos forældrene.

Hun bliver oplyst om, at en tilladelse til have hund beror på en ansøgningsprocedure og en formel godkendelse, jf. [indklagedes] regler. Jeg giver hende via mail regler for husdyr i [indklagede] og påpeger i en senere samtale, at [indklagede] er beslutningstager uanset om en behandler anbefaler at hun får en hund. Endvidere handler det også om kommunerne vil betale for at man bor alene, hvis man skal have en hund.

Jeg forklarer hende at jeg sagtens kan se alle de gode perspektiver ved at have en hund og forstår hende behov for omsorg, nærhed mv. Og jeg tror det på en mange måder vil gavne hende at have hende med en hund. Men at jeg personligt ikke ser det aktuelt er realistisk med at få en hund. Dette set i lyset af at [klager] i en lang periode har været ustabil mht. spisning og hun aktuelt er meget ’fanget’ af sin spiseforstyrrelse... Fra mit perspektiv vil jeg frygte at varetagelse en lille hvalp kan betyde mere fravær i DT og det ikke er hensigtsmæssigt for nuværende. Men at hun kan bruge drømmen/målet om en hund til at finde motivation for stabilitet.

[Klager] og jeg har været til den afsluttende samtale mellem [klager] og [overlæge A], hvor vi talte om den nye bi diagnose [klager] har fået og nogle forskellige perspektiver mht. denne diagnose mht. [klagers] daglig. I denne samtale faldt temaet om hund også ind. [Overlæge A] mener at en hund vil skabe en positiv udvikling i et større perspektiv såfremt [klager] viser mere stabilitet mht. spisningen. Jeg havde indvendinger til temaet om hund, hvor jeg udtrykte for at [overlæge A]/behandlingen i deres vurdering af hvorvidt en hund er gavnligt må tage forbehold for bostedets vurdering og de kommunale bevillinger.

...

[Klagers forløbskoordinator]”

Af udtalelse fra Psykoterapeutisk Ambulatorium for Spiseforstyrrelser dateret den 21. maj 2021 fremgår bl.a.:

”Pt vil ansøge om en hund. Der er flere hensyn at tage. [Indklagede] må godkende og dyrekontrakt må laves, hvem tager pleje af hunden hvis f.eks. pt bliver syg mm. Pts forældre vil gerne påtage sig denne rolle.

Pt bliver nemt overstimuleret og kommer på overarbejde når hun er sammen med mange andre. Som følge af hendes tilbøjelighed, trættes hun ud af sociale interaktioner. Hun er for nyligt diagnosticeret med autismespektrum, hvilket forklarer hendes overfølsomhed, og hvilket medfører mere viden, forståelse og støtte for pts behov for at bo selv, ikke med en roomie som nu. Pt er opvokset med hunde, og har derfor viden om hvad en hund kræver.

En hund giver pt mere ro, det giver også god struktur på dagen. Der er kun fordele hvis hun havde mulighed for en hund i sit hjem. Min vurdering er at det ville have en positiv indvirkning, også på hendes spiseforstyrrelse, hun ville være mere tilfreds, have mindre behov for kontrol via SF i sit liv. Hele hendes livskvalitet ville forbedres væsentligt. Jeg vil derfor opfordre og støtte at hun tillades at have en hund i sit bosted.

...

[Overlæge A]”

Den 15. juli 2021 modtog klager et brev fra indklagede, hvoraf fremgår bl.a.:

”Som aftalt skriver jeg til dig, omkring vores regler i al almindelighed i forhold til at have hund. Og vores beslutning i forhold til situation lige nu.

... [Indklagede] er en institution hvor man ikke kan have hund. Vi har jo også haft deltagere der har haft en hund ved indflytning, der har måtte lade den bo et andet sted mens de var her. Og det er som du ser en lang proces få hunden ind i lejligheden.

Når man bor i [indklagede] må man ikke holde hund. Udlejer tillader ikke hunde i boligen og der må ikke medbringes hund på [indklagedes] fællesarealer.

Må man så aldrig have hund i [indklagede]?

Almindelige hunde må ikke bo i [indklagede], dog er det muligt at få tilladelse til en godkendt Psykiatrisk servicehund. DVS at den er trænet og godkendt som psykiatrisk servicehund.

Der er dog en række forhold der først skal være aftalt:

- Deltagers behandlingsansvarlige læge/psykolog, skal vurdere deltagers behov for at have en psykiatrisk servicehund, ligesom behandlingsansvarlige skal vurdere, om deltager er i stand til at optræne, vedligeholde og passe en psykiatrisk servicehund.
- Deltagers økonomi skal vurderes af socialrådgiver og koordinator i forhold om deltager har råd til at have en psykiatrisk servicehund. Det indgår i vurderingen, at egenbetaling revurderes årligt af hjemkommune, hvormed deltagers økonomiske situation også kan ændre sig.
- Deltagers hjemkommune skal, efter ansøgning, bevilge forhøjet opholdsbetaling i den tid deltageren bor i [indklagede]. Det vil sige deltager skal have tilladelse til at bo alene i lejligheden og huslejen vil derfor stige.

- Deltagers hjemkommune skal inddrages i vurderingsprocessen, for at sikre at kommunen er indstillet på, at deltager bruger tid og ressourcer på at optræne, vedligeholde og passe en psykiatrisk servicehund sideløbende med den øvrige behandling og rehabilitering.
- [Indklagede] skal søge og få tilladelse til at have hund i ejendommen.
- Der skal indgås aftale med deltager om pasning af den psykiatrisk servicehund under eventuel indlæggelse og afholdelse af ferie.
- Der skal indbetales depositum, i forhold til en eventuel beskadigelse af lejligheden.
- Der skal laves en særlig hundekontrakt med deltager.

...

Du har brug for at vide rammerne for dog din hund pt., og hvordan den kan komme på besøg i perioden frem til den når en alder hvor træningen kan påbegyndes, hvis resten af rammerne er på plads.

Rammer for din hunds besøg i [indklagede] er:

Din hund kan ikke bo, eller være på besøg, i din bolig i [indklagede], før den er renlig og trænet til at kunne være alene.

Når hunden er renlig og optrænet til at kunne være alene, må hunden være på besøg i boligen ét døgn om ugen. Og altid efter aftale med din koordinator.

Hunden må ikke stå i vejen for din mulighed for at fastholde din rehabilitering i [indklagede] og din behandling. Det vil sige, at du skal møde til samtaler med koordinator, møde i dagtilbuddet efter aftale, deltage i individuelle spiseaftaler og til fællesspisninger...

...

[Afdelingsleder]

Den 21. juli 2021 modtog klager et brev fra sin bopælskommune. Af brevet fremgår bl.a.:

”Jeg har modtaget henvendelse fra din mor ang. det at der er anskaffet dig en hund [hunderace], som I gerne vil bliver til en psykiatrisk servicehund.

Det er mig oplyst, at det er en hvalp og den er pt. ikke optrænet/godkendt til at være en psykiatrisk servicehund og at din familie har påtaget sig forskellige udgifter i forbindelse med hunden.

Endvidere er jeg blev kontaktet af botilbuddet [indklagede] om denne problematik med din hund samt fået fremsendt en kopi af mail til dig fra den 15.7.2021 kl. 10.26.

I denne mail er du oplyst om reglerne for at have hund på botilbuddet [indklagede]

citat fra mailen; ”Din hund kan ikke bo eller være på besøg i din bolig i [indklagede] før den er renlig og trænet til at kunne være alene. Når hunden er renlig og optrænet til at kunne være alene, må hun være på besøg i boligen et døgn om ugen. Og altid efter aftale med din koordinator. ”

Så længe at din hund ikke er en psykiatrisk servicehund, så må den ikke være på botilbuddet...

Jeg må desværre oplyse dig om, at du IKKE må have denne hund hos dig på botilbuddet og du bliver nødt at en anden løsning. Du må finde ud af hvor den nu skal være, så længe du opholder dig på botilbuddet og den ikke er en psykiatrisk servicehund.

Hvis dette ikke sker vil det få konsekvenser for dit ophold på [indklagede] og du risikerer at blive opsat af botilbuddet eller af kommunen.

Hvis du vil ansøge om, at din hund bliver en servicehund, så skal det gøres via www.borger.dk og der skal udfyldes ansøgningsskema om hjælpemidler jf. SEL §112.

...

[Faglig koordinator]

I november 2021 blev klagers hund godkendt som kommende psykiatrisk servicehund af servicehundeforening C. Af udtalelse fra servicehundeforening C fremgår bl.a.:

”Undertegnede kan verificere, at [klagers] hund [navn] er blevet godkendt som kommende psykiatrisk servicehund af en af foreningens tilknyttede trænere...

...

Certificeringen kan ske når [klagers hund] bliver 2 år. Også i træningsperioden er [klagers hund] at betragte som psykiatrisk servicehund under arbejde.

...

[Formand for servicehundeforening C]”

Den 20. januar 2022 sendte indklagede en mail til klager og hendes forældre, hvoraf fremgår bl.a.:

”Hermed en tilbagemelding fra [indklagede] vedr. [klagers] ønske om at have sin hund i [indklagede].

...

Tilbagemelding fra kommunen.

Det er en regel i [indklagede], at man ikke kan have en sambo og samtidig have en hund eller kat i boligen.

Man skal således have bevilliget hele boligen.

Det er i den sammenhæng undersøgt hvordan kommunen stiller sig overfor dette ønske. Tilbagemeldingen fra kommunen er at de ikke vil bevillige hele boligen.

Det er heller ikke muligt for [indklagede] at opkræve boligudgiften privat fra [klager] eller jer som pårørende. Dette er også undersøgt med kommunen.

Det er således ikke muligt for [klager] at have sin hund boende i [indklagede].

Rehabilitering i [indklagede].

Efter at [klager] har anskaffet sig en hund uden at leve op til [indklagedes] dyrepolitik, - har der gennem de sidste måneder været arbejdet på at hjælpe med at [klager] kunne imødekomme de regler og rammer, der er i forhold til anskaffelse af en hund.

Disse regler er tidligere sendt til [klager] og udleveret og gennemgået i [indklagede].

[Klager] lever op til majoriteten af reglerne,- dog fx ikke reglen vedr. boligforhold.

I den periode hvor vi har forsøgt at hjælpe [klager] med at kunne leve op til regler og rammer, er vi gået med til at [klagers] hund har kunne være i boligen 24 sammenhængende timer på en uge. Dette for at imødekomme [klager], - selvom regler og rammer ikke er opfyldt. I forbindelse med denne aftale er [klager] blevet orienteret om, at hvis aftalen ikke blev overholdt ville det betyde, at hunden så ikke ville kunne være i boligen.

Denne 24 timers aftale er ikke overholdt og det betyder desværre at hunden ikke kan være i boligen. Det er beklageligt og vi ved at dette vil gøre [klager] ked af det.

...

[Direktør hos indklagede]”

Den 25. januar 2022 sendte Institut for Menneskerettigheder et brev til indklagede på vegne af klager. Af brevet fremgår bl.a.:

”Det er instituttets opfattelse, at de krav, der opstilles som betingelse for, at [klager] kan have sin hund i [indklagede] må betragtes som et tilsyneladende neutralt kriterium, der stiller mennesker med handicap, som har behov for en psykiatrisk servicehund, ringere end andre.

...

[Indklagedes] beslutning om, at [klager] ikke må have hund, fordi hun ikke opfylder [indklagedes] betingelser herfor, er således egnet til at ramme [klager] særligt hårdt, da hun både afskæres fra at gennemføre træningen af sin hund som psykiatrisk servicehund og fra at gøre brug af hunden som hjælpemiddel samtidig med, at hun fortsætter rehabiliteringsforløbet på [indklagede].

...

Ud fra de oplysninger om instituttet har modtaget, har [indklagedes] ledelse som begrundelse for fastsatte vilkår og restriktioner først og fremmest henvist til overholdelse af [indklagedes] hundepolitik. Institutet anerkender, at denne politik generelt kan anses for at varetage ordensmæssige hensyn, hensynet til andre beboere og hensynet til den enkeltes rehabilitering. Institutet formoder således, at reglen om, at en beboer ikke må have hund og samtidig dele lejlighed med en bofælle, er begrundet i disse hensyn.

Instituttet finder imidlertid, at kravet om, at [klager] skal bo alene i lejligheden for at have hund, og derfor skal have bevilget forhøjet opholdsbetaling fra [bopælskommune], går videre end omstændighederne kræver. Institutet bemærker i den henseende, at [klagers] bofælle, [klagers bofælle], har tilkendegivet, at hun er indforstået med, at der bor en hund i deres lejlighed.

Hertil kan fremhæves, at der indtil nu hverken er opstået lugt- eller støjgener, eller beskadigelse af hverken lejligheden eller af andres ejendele under hundens ophold i lejligheden. Institutet bemærker

også, at der er tegnet hundeforsikring, og at [klagers] forældre har tilkendegivet, at de kan passe hunden, såfremt der opstår behov herfor i forbindelse med eventuelle indlæggelser eller ferier. De har

også givet tilsagn om økonomisk støtte til afholdelse af udgifter i forbindelse med underhold af hunden.

Det er endvidere instituttets opfattelse, at der ikke er et rimeligt forhold mellem beslutningen om, at [klager] ikke må have hund i sin bolig i [indklagede], og de konsekvenser denne beslutning har for hendes helbred og rehabilitering.

...

Hvad angår betingelsen om, at [klager] alene måtte have

hunden hos sig et døgn om ugen, bemærker instituttet, at det umiddelbart ikke er klart, hvilket hensyn der ligger til grund for denne begrænsning, endsige at dette hensyn skulle være særligt tungtvejende.

...

På baggrund af ovenstående er det samlet set instituttets vurdering, at der i denne sag er flere forhold, der taler for, at beslutningen om, at [klager] ikke må have sin hund boende i [indklagede], har karakter af ulovlig forskelsbehandling på grund af handicap.

Instituttet skal derfor venligst anmode [indklagedes] ledelse om at revurdere denne beslutning og i stedet dispensere fra reglen om, at en beboer ikke både må have hund og dele lejlighed med en anden beboer.

...”

Den 18. februar 2022 sendte direktøren hos indklagede en mail til overlæge B. Af mailen fremgår bl.a.:

”Som [afdelingsleder] nævnte overfor dig i går, så sender jeg dig her det skriv, som jeg har forsøgt at lave, som svar på skrivelsen vedr. hund, som jeg og [klagers] kommune har modtaget fra institut for menneskerettigheder.

Jeg sender først skrivelsen til dig, så du har mulighed for at komme den dine evt. rettelser og derefter sender jeg det til kommunen, så de kan komme med deres.

Når jeg har modtaget svar fra jer begge, sender jeg dit til instituttet og så må vi se hvordan de forholder sig.

...

[Direktør hos indklagede]”

Den 22. februar 2022 svarede overlæge B på mailen af 18. februar 2022 fra direktøren hos indklagede. Af overlæge B's svar fremgår bl.a.:

”Det ser godt ud! Jeg er helt enig...

...

Overlæge B”

Efterfølgende samme dag skrev direktøren hos indklagede en mail til klagers bopælskommune. Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg har vedhæftet en skrivelse, som jeg har udarbejdet til institut for menneskerettigheder. Den har været forbi behandlingen, der har erklæret sig enig i det skrevne og bakker således op om indholdet af skrivelsen. Jeg vil gerne bede dig læse skrivelsen igennem og give mig dine evt. kommenter og fortælle mig om du/I også kan bakke op om indholdet...

...

[Direktør hos indklagede]”

Den 7. marts 2022 svarede klagers bopælskommune på mailen af 22. februar 2022 fra direktøren hos indklagede. Af bopælskommunens svar fremgår bl.a.:

”Jeg er helt enig i indholdet og kan fuldt ud op bakke om det det.

...

[Socialrådgiver]”

Den 7. marts 2022 sendte indklagede et svar på Institut for Menneskerettigheders brev af 25. januar 2023. Af indklagedes svar fremgår bl.a.:

”[Klager] tilkendegav i forsommeren 2021 et ønske om at få en hund. [Indklagede] orienterede i den proces [klager] om at der var en række forhold, der skulle være opfyldt inden en evt. anskaffelse af en hund.

Forhold der bl.a. skulle sikre at [klager] kunne indgå i sin rehabilitering og behandling for sin spiseforstyrrelse, samt praktiske forhold der skulle være på plads.

[Klager] valgte dog at anskaffe hunden inden hun opfylder [indklagede] rammer og regler vedr. anskaffelse af hund. I tiden siden [klager] anskaffede sig hunden har [indklagede] bistået hende med at undersøge muligheden for at kunne have hunden. Herunder bl.a.:

- Kortlægning af behandlingens syn på fordele og ulemper vedr. anskaffelsen af hund
- Vurdering af [indklagedes] egen stillingtagen til [klagers] mulighed og evne til at indgå aktivt i rehabiliteringen samtidig med varetagelsen af en hund
- Undersøgelse af bevillingskommunens indstilling til [indklagedes] rammer vedr. råderet over hele boligen, samt [klagers] rehabiliteringsbehov og mål for opholdet i [indklagede]

Behandlingen, [indklagede] og bevillingskommunens vurdering dags dato er, at [klager] har brug for at bo sammen med en sambo, der kan understøtte eksponering og træning af nødvendige færdigheder, hvilket ikke er foreneligt med at have en hund i boligen jf. [indklagedes] regler vedr. råderet over hele boligen.

De boliger som [indklagede] råder over, er ejet af [fond], der i udgangspunktet ikke tillader hunde i ejendommen. Der kan i enkelte situationer dispenseres fx hvis der er tale om en servicehund og såfremt [indklagede] vurderer at der er positive behandlings- og rehabiliteringsmæssige begrundelser for dette.

Behandlingen, [indklagede] og bevillingskommunens vurdering dags dato er, at vi stiller os skeptiske overfor [klagers] mulighed for at kunne indgå aktivt i behandlingen og rehabilitering af sin spiseforstyrrelse, såfremt hun også skal passe og træne sin hund. Denne vurdering begrundes bl.a. vedr. manglende deltagelse i fx superviserede morgenmåltider. Årsagen til [klagers] manglende deltagelse i disse måltider handler dels om negative mønstre koblet til hendes spiseforstyrrelse og vanskeliggøres desuden af ansvaret i forhold til at passe en hund. Desuden peger meget på at [klagers] behandling i den kommende tid skal intensiveres, bl.a. pga. vægttab siden sommeren 2021, hvis den skal have den ønskede virkning, hvilket kommer til at kræve mere tilstedeværelse af [klager] i behandlingsrammer og således væk fra boligen i [indklagede].

Servicehund er ikke en beskyttet titel. I skrivelsen fra Institut for menneskerettigheder sidestilles [klagers] hund med en servicehund, der således betragtes som et handicap hjælpemiddel. [Klagers] hund er hvalp og gennemgår træning med henblik på at blive certificeret som servicehund, når den bliver to år...

...

[Indklagede] fastholder, med afsæt i ovenstående, at [klager] på nuværende tidspunkt ikke kan have sin hund i [indklagede] botilbud. ”

Klager blev mundtligt orienteret af sin koordinator om, at hun var opsagt fra indklagede botilbud ved udgangen af maj 2022 på grund af, at klager ikke ville skille sig af med sin hund.

Den 11. januar 2023 sendte indklagede en mail til servicehundeforening D. Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg har nu forsøgt at skrive nogle præcise sætninger, som du dog gerne må rette til. Jeg har formuleret sætningerne så de kun er udtryk for [servicehundeforening D's] egne vurderinger vedr. servicehunde og certificering af disse.

...

Er det korrekt forstået, at [servicehundeforening D] først betragter, en hund som en servicehund, når den har opnået to års træning og endelig certificering?

Er det korrekt forstået, at [servicehundeforening D] mener, at en hund ikke kan betragtes som en servicehund, herunder udføre funktionen som en servicehund, før den endeligt har opnået certificering efter to års uddannelse?

Er det korrekt, at [servicehundeforening D] vurderer at op til 40% af hunde under to-årige uddannelse som servicehund, bliver frasorteret pga. årsager, som gør dem uegnet til endelig certificering som servicehund, hvorfor en hund under uddannelse netop ikke kan betragtes som en servicehund?

...

[Direktør hos indklagede]”

Den 12. januar svarede en instruktør fra servicehundeforening D på indklagedes mail. Af svaret fremgår bl.a.:

”Vores hunde er ikke i træning i 2 år.

De fleste hunde er ca. 1 år når de certificeres. Nogle er faktisk yngre.

Vores hunde har ikke status af servicehunde før de er certificeret.

Ca. 30-40 procent af de hunde vi k[ø]ber som hvalpe når ikke at blive certificeret. Enten pga. fysik, eller mentalitet. ”

Af Indenrigs- og Boligministeriets udtalelse af 9. juni 2022 fremgår bl.a.:

”For så vidt angår almene boliger er der dog en særlig regel om servicedyr i § 130 i bekendtgørelse nr. 70 af 26. januar 2018 om drift af almene boliger m.v. Efter denne bestemmelse har personer med en vedvarende fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse eller blinde og svagtseende personer, der er afhængige af et servicedyr, altid ret til at holde et sådant, uanset bestemmelser i en husorden der måtte forbyde dyrehold.

Et servicedyr er i bestemmelsen defineret som en fører- eller servicehund, som er specielt trænet til at udføre en eller flere nytteopgaver for de i bestemmelsen angivne personer.

Der er ikke fastsat nærmere regler om, hvordan hunden skal være trænet, og der stilles ikke krav om, at brugere af servicehunde skal have udleveret et officielt ID på, at hunden er en servicehund. En almindelig hund, der gennemgår særlig træning med henblik på at kunne afhjælpe borgere med varig nedsat psykisk funktionsevne, kan således også være en servicehund.

Der er endvidere ikke fastsat regler om, at beboere i almene boliger skal være visiteret eller bevilget efter serviceloven til at modtage en servicehund.

...”

Klagen blev modtaget i Ligebehandlingsnævnet den 21. oktober 2022.

Klager fremsatte i klagen en påstand om betaling af en godtgørelse på 25.000 kr.

Parternes bemærkninger

Klager gør gældende, at hun er blevet udsat for ulovlig indirekte forskelsbehandling på grund af handicap.

Handicapdiskriminationsloven gælder for al offentlig og privat virksomhed på alle områder af samfundet, herunder offentlige og private botilbud. De af indklagede fastsatte begrænsninger med hensyn til klagers mulighed for at have hund i sin bolig er således omfattet af lovens anvendelsesområde.

Klager har et handicap i handicapdiskriminationslovens forstand. Klager har en spiseforstyrrelse, angst og autisme. Disse tre diagnoser udgør hver især og tilsammen en psykisk funktionsnedsættelse, der i samspil med forskelligartede barrierer hindrer klager i at deltage i samfundslivet på lige vilkår med andre.

Klagers hund er et hjælpemiddel i form af en psykiatrisk servicehund, der skal hjælpe klager med at overkomme de barrierer, hun møder i dagligdagen. Hunden blev trænet hen imod certificering som psykiatrisk servicehund og anses også for være under arbejde, mens der er under oplæring.

Det er underordnet, hvorvidt hunden er certificeret som servicehund eller udgør et hjælpemiddel, idet indklagedes hundepolitik tilnærmelsesvis umuliggjorde anskaffelse af en servicehund. Dette stiller således under alle omstændigheder mennesker med handicap, der har behov for en servicehund, ringere.

Klager anser Indenrigs- og Boligministeriets udtalelse af 9. juni 2022 som retningsgivende for så vidt angår definitionen af en servicehund.

Klager valgte at benytte sig af en forening for uddannelse af servicehunde, som blandt andet lægger vægt på, at ejeren selv er med til at træne sin egen servicehund fra start for at etablere den bedst mulige samhørighed mellem ejer og hund.

Indklagedes beslutning om at klager ikke måtte have hund, var således egnet til at ramme klager særligt hårdt, da hun både blev afskåret fra at gennemføre træningen af sin hund som psykiatrisk servicehund og fra at gøre brug af hunden som hjælpemiddel, hvis hun ville fortsætte rehabiliteringsforløbet hos indklagede. Da klager ikke kunne undvære sin hund, blev hun som konsekvens heraf opsagt af indklagede.

Klager har påvist faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet forskelsbehandling, hvorefter det påhviler indklagede at bevise, at der ikke er sket ulovlig forskelsbehandling.

Kravet om at klager skulle bo alene i lejligheden for at have hund, og derfor skulle have bevilget forhøjet opholdsbetaling fra sin bopælskommune, gik videre end omstændighederne krævede.

Overlæge A vurderede, at hunden ville gavne klagers livskvalitet og behandling.

Klagers bofælle var indforstået med, at der boede en hund i deres lejlighed.

I perioden hvor hunden opholdt sig hos klager i indklagede botilbud, medførte hunden hverken lugt- eller støjgener eller skader på lejligheden eller andres ejendele. Der var tegnet hundeforsikring, og klagers forældre havde tilkendegivet, at de kunne passe hunden i forbindelse med eventuelle indlæggelser eller ferier. De havde også givet tilsagn om at betale udgifter til underhold af hunden.

Klager henviser til Ligebehandlingsnævnets afgørelse nr. 9227 af 7. februar 2022, hvor nævnet fandt, at et administrationsselskabs praksis om ikke at tillade hunde i ejendommen med henvisning til, at der ikke forelå en bevilling af servicehund fra kommunen, udgjorde ulovlig forskelsbehandling. Afgørelsen viser, at et generelt ønske om at undgå hunde i lejemål ikke i sig selv kan begrunde afslag på servicehund, og at der ikke kan stilles krav om, at hunden skal være bevilget af kommunen.

Godtgørelsens størrelse er fastsat med udgangspunkt i, at Ligebehandlingsnævnet normalt tilkender godtgørelser i størrelsesorden 5.000-10.000 kr. i sager, hvor en person har fået afslag på at medbringe sin hund på en restaurant, lægeklinik eller lignende.

Denne sag har imidlertid en række skærpende omstændigheder, som taler for en væsentligt højere godtgørelse. Navnlig blev klager opsagt og blev dermed tvunget til at fraflytte sit hjem og bolig. Det er væsentligt mere indgribende end at blive nægtet adgang til en restaurant.

Derudover må det indgå som en skærpende omstændighed, at indklagede blev gjort opmærksom på sine forpligtelser efter handicapdiskriminationsloven ved Institut for Menneskerettigheders brev af 25. januar 2022, hvorefter indklagede alligevel opsagde klager ca. fire måneder efter.

Indklagede gør gældende, at klager ikke er blevet udsat for indirekte forskelsbehandling på grund af handicap.

Indklagede mener ikke, at klagers hund kan betragtes som en servicehund. Indklagede har rådført sig med en anden forening for uddannelse af servicehunde. Denne forening mener, at hund først kan betegnes som en servicehund, når den har gennemgået ca. 1 års træning, og har opnået en endelig certificering. Der stilles strenge krav til en servicehund, og foreningen vurderede, at ca. 30-40% af hunde under træning bliver frasorteret. Derfor mener foreningen, at det er uhensigtsmæssigt og urigtigt at definere en hund i træning som en servicehund, da det endnu ikke er klart, om den vil bestå den endelige certificering, og dermed være kvalificeret til at kunne fungere som et hjælpemiddel.

Indklagede er herefter af den opfattelse, at klagers hund var en almindelig hund på tidspunktet for den påståede forskelsbehandling, som ikke kunne betegnes som et hjælpemiddel.

Klager blev i august 2021 tilknyttet overlæge B, som modsat vurderede, at det ikke var hensigtsmæssigt at klager anskaffede sig en hund. Denne vurdering blev blandt andet begrundet med klagers manglende deltagelse i superviserede spisninger og ustabil fremmøde til behandlingsaftaler. De superviserede spisninger blev vurderet yderligere vanskeliggjort i forhold til at passe en hund, der ikke kan medtages til måltidsstøtte på fællesarealer. Desuden peget meget på, at klagers behandling skulle intensiveres, hvis behandlingen skulle have den ønskede virkning. En intensivering af behandlingen ville medføre, at klager var mere tilstede i behandlingsrammerne, hvorefter hun ville være mere væk fra boligen, og dermed ikke kunne passe hunden.

Indklagedes hundepolitik umuliggør ikke anskaffelse af en servicehund. Beboere hos indklagede har i tidens løb haft hunde og andre dyr boende, som har været anskaffet med det formål at have en gavnlig behandlingsmæssig og rehabiliterende effekt for den enkelte.

De opsatte rammer og regler er ikke tænkt som barrierer, der umuliggør at have hund eller andre dyr hos indklagede. De er udarbejdet på baggrund af mange års erfaring med målgruppen og de udfordringer, som kan opstå ved anskaffelsen af et dyr, mens man er i et rehabiliteringsforløb. Reglerne er beregnet til at sikre gode rammer, så den enkelte kan have overskud til at arbejde med sin rehabilitering og behandling.

En bofælle hos indklagede er ikke blot en tilfældig udvalgt person, som bor sammen med de mennesker, der er i indklagedes botilbud. Bofællen fungerer som en rollemodel for den enkelte, og for hver bofælle foregår der en målrettet rekruttering i forhold til den beboer, som bofællen skal flytte ind hos. Indklagede gør sig således umage med at sikre, at en bofælle har et positivt forhold til krop, mad og motion. En bofælle bor typisk med beboerne i et til to år.

I Ligebehandlingsnævnets afgørelse nr. 9227 af 7. februar 2022 fremgår, at både familierådgivningen i borgerens bopælskommune og speciallægerne anbefalede anskaffelsen af en servicehund. Sagen adskiller sig derfor fra denne sag, da der er enighed blandt de relevante faglige parter om, at en hund ikke vil gavne klagers behandlingsmæssige og rehabiliteringsmæssige situation.

Vurderingen havde ikke været anderledes, hvis hunden var en servicehund på tidspunktet for den påståede forskelsbehandling, da hunden ville have haft samme negative indvirkning på klagers forløb.

Ligebehandlingsnævnets bemærkninger og konklusion

Ligebehandlingsnævnet behandler klager over forskelsbehandling på grund af handicap uden for arbejdsmarkedet efter lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap (handicappediskriminationsloven).

Det fremgår af handicappediskriminationsloven, at ingen må udsætte en anden person for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af dennes handicap. Forbuddet mod forskelsbehandling gælder for al offentlig og privat virksomhed på alle områder i samfundet. Forbuddet gælder dog ikke for udøvelse af aktiviteter af rent privat karakter.

Handicappediskriminationsloven indebærer ikke en pligt til rimelig tilpasning eller tilgængelighed.

Om handicap

Det følger af handicappediskriminationslovens forarbejder, at vurderingen af lovens anvendelsesområde skal tage udgangspunkt i begrebet handicap i forskelsbehandlingsloven (lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv.).

Begrebet ”handicap” i forskelsbehandlingsloven og det bagvedliggende EU-direktiv fortolkes i overensstemmelse med EU-Domstolens og Højesterets praksis.

Handicapbegrebet inden for arbejdsmarkedet omfatter herefter langvarige begrænsninger som følge af bl.a. fysiske, mentale eller psykiske skader, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre den berørte person i fuldt og effektivt at deltage i arbejdslivet på lige vilkår med andre arbejdstagere. Også funktionsbegrænsninger af denne karakter, som skyldes en helbredelig eller uhelbredelig sygdom, kan være omfattet.

Der henvises bl.a. til EU-Domstolens domme af 11. april 2013 i sagerne C-335/11 og C-337/11 (Ring og Werge), 1. december 2016 i C-395/15 (Daouidi) og 9. marts 2017 i C-406/15 (Milkova) samt Højesterets domme af 22. november 2017 i sagerne 300/2016 og 305/2016 trykt i U2018. 830H og U2018. 853H.

I sager om forskelsbehandling på grund af handicap uden for arbejdsmarkedet må nævnet på den baggrund foretage en vurdering af, om en skade eller sygdom konkret har medført sådanne langvarige funktionsbegrænsninger, at den berørte person er forhindret i at fungere på lige vilkår med andre personer i en tilsvarende livssituation. Ved denne vurdering vil indholdet af fremlagte lægejournaler, kommunale akter, skoleudtalelser mv. indgå.

Klager skal godtgøre, at hun på tidspunktet for den påståede forskelsbehandling havde et handicap i lovens forstand.

Det fremgår af udtalelsen fra overlæge A dateret den 21. maj 2021, at klager er diagnosticeret med en spiseforstyrrelse og autismspektrum. Klager bliver overstimuleret, når hun er sammen med andre, hvorfor hun trættes af sociale interaktioner.

På den baggrund vurderer nævnet, at klager har godtgjort, at hun på tidspunktet for den påståede forskelsbehandling havde et handicap omfattet af handicapdiskriminationsloven.

Om klagers behov for en servicehund

Spørgsmålet er herefter, om klager har et behov for sin hund på grund af sit handicap.

Det må efter de foreliggende oplysninger lægges til grund, at overlæge A i sin udtalelse af 21. maj 2021 vurderede, at det ville have en positiv indvirkning på klagers tilstand, og at hendes livskvalitet ville forøges, såfremt hun havde sin hund hos sig. Imidlertid tilsluttede overlæge B sig efterfølgende indklagedes opfattelse af, at en hund formentligt ville have en negativ indvirkning på klagers behandling og rehabilitering.

Efter en samlet vurdering findes det godtgjort, at klager har et behov for en hund på grund af klagers handicap i medfør af overlæge A's udtalelse af 21. maj 2021.

Om afslaget af den 15. juli 2021 på at holde hund

Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af dennes handicap behandles ringere, end en anden person bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

Der foreligger indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer med handicap ringere end andre personer.

Hvis en person, der anser sig for krænket, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet forskelsbehandling, påhviler det modparten at bevise, at der ikke er sket ulovlig forskelsbehandling.

Klager fik afslag på at holde sin hund af indklagede ved brev af 15. juli 2021. Af brevet fremgår, at klager ikke måtte holde hunden i indklagedes botilbud, da det ikke var en certificeret psykiatrisk servicehund.

Nævnet vurderer, at klager ikke har påvist faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at klager ved afslaget den 15. juli 2021 blev forskelsbehandlet på grund af handicap.

Nævnet har lagt vægt på, at klagers hund på tidspunktet for afslaget hverken var en certificeret servicehund eller under træning som servicehund.

Klager får derfor ikke medhold i denne del af klagen.

Om afslaget af den 20. januar 2022 og 7. marts 2022

Ved brev af 20. januar 2022 blev klager oplyst om, at klager ikke måtte have sin hund boende på botilbuddet henset til, at kommunen ikke ville bevillige hele boligen til klager, og at hun ikke havde overholdt aftalen om, at hunden kun måtte opholde sig i boligen i 24 sammenhængende timer om ugen.

Af indklagedes svar til Institut for Menneskerettigheder af 7. marts 2022 fremgår, at indklagede og klagers bopælskommune var skeptiske over for klagers mulighed for at kunne indgå aktivt i behandlingen og samtidig varetage pasning af en hund. Derudover bestred indklagede, at klagers hund var en servicehund.

Nævnet vurderer på denne baggrund, at indklagedes dyrepolitik, som tilsyneladende er neutral, blev håndhævet på en sådan måde, at klager, som havde et behov for en servicehund, blev stillet ringere end andre på grund af sit handicap.

Nævnet har lagt vægt på, at det ikke er nærmere reguleret, hvornår en hund kan klassificeres som en servicehund, ligesom der ikke kan stilles krav om, at brugere af servicehunde skal have udleveret et officielt ID på, at hunden er en servicehund. I den forbindelse finder nævnet, at klagers hund på tidspunktet for den indirekte forskelsbehandling var en servicehund, idet den kom under træning som servicehund i november 2021.

Det påhviler derfor indklagede at bevise, at der ikke var tale om ulovlig forskelsbehandling.

Forskelsbehandling er ikke i strid med forbuddet, når den er objektivt begrundet i et sagligt formål, er nødvendig for at opnå formålet, og der er et rimeligt forhold mellem det ønskede mål, og hvor indgribende forskelsbehandlingen er for den eller dem, som bliver stillet ringere.

Indklagede har oplyst, at hunden ikke kan bo hos klager, da indklagede ikke tillader hund i boligen, når man samtidig bor med en sambo. Derudover er det indklagedes vurdering, at klager har behov for at bo med en sambo af rehabiliterings- og behandlingsmæssige årsager. Desuden vurderer indklagede, at en hund vil forværre klagers mulighed for at kunne indgå aktivt i behandlingen og rehabiliteringen af klagers spiseforstyrrelse.

Nævnet vurderer herefter, at den indirekte forskelsbehandling af klager var objektivt begrundet i et sagligt formål om at sikre klagers helbred og sundhed.

Spørgsmålet er herefter, om den indirekte forskelsbehandling var nødvendig for at sikre de saglige formål.

Indklagede har oplyst, at baggrunden for overlæge B's vurdering var, at klager ikke kunne indgå aktivt i behandlingen og rehabiliteringen af klagers spiseforstyrrelse, hvis klager skulle passe og træne en hund. Klager ville ikke kunne deltage i superviserede måltider, da disse foregik i fællesarealer, hvor hunden ikke var tilladt. Derudover har indklagede oplyst, at det ikke var foreneligt med indklagedes regler om råderet over boligen, at klager kunne bo med sin hund, samtidig med at hun også boede med en sambo.

Nævnet vurderer herefter, at indklagede ikke har løftet bevisbyrden for, at forskelsbehandlingen af klager var nødvendig.

Nævnet har herved lagt vægt på, at indklagede ikke har godtgjort, at det ikke var muligt for klager at holde sin servicehund i botilbuddet, samtidig med, at klager bor med en sambo. Klagers sambo har efter det oplyste tilkendegivet, at pågældende kan acceptere, at klager har en hund boende. Klagers forældre har endvidere oplyst, at de står til disposition for at passe hunden ved behov. Derudover har indklagede ikke oplyst, hvorfor servicehunden ikke kan medtages til de superviserede måltider, som foregår i fællesarealerne hos indklagede.

Nævnet har derved lagt særlig vægt på, at indklagede ikke har godtgjort, at klagers behandling og rehabilitering ikke kunne indrettes på en sådan måde, at klager kan have sin servicehund i botilbuddet.

Klager får derfor medhold i sin klage.

Godtgørelse

Klager tilkendes en godtgørelse, der skønsmæssigt passende kan fastsættes til 20.000 kr.

Ligebehandlingsnævnet har ved fastsættelse af godtgørelsens størrelse taget udgangspunkt i praksis samt et skøn over sagens faktiske omstændigheder, herunder karakteren og alvoren af den skete overtrædelse. Der er i den forbindelse lagt vægt på de konsekvenser, som forskelsbehandlingen medførte for klager, der blev opsagt og måtte fraflytte botilbuddet.

Indklagede skal herefter betale 20.000 kr. til klager med procesrente fra den 21. oktober 2022, hvor sagen blev modtaget i Ligebehandlingsnævnet. Beløbet skal betales inden 14 dage.

Retsregler

Afgørelsen er truffet efter følgende bestemmelser:

Lov om Ligebehandlingsnævnet

- § 1, stk. 1 og 6, om nævnets kompetence
- § 9, stk. 1, om klagebehandling
- § 12, stk. 1, om klagebehandling

Handicapdiskriminationsloven

- § 2 om lovens anvendelsesområde
- § 3 om lovens anvendelsesområde
- § 5, stk. 1-3, om forbud mod forskelsbehandling
- § 7 om undtagelser fra forbuddet mod forskelsbehandling
- § 10 om delt bevisbyrde
- § 11 om godtgørelse